

מידת הקנאה והסבלנות - לימוד פרשת פינחס

ויצבר ה' אל משה לאמורי: פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי: לכן אמורי העני נותן לו את בריתי שלום."

את הפרשה שבוע שעבר, סיימנו במשבר גדול בישראל. לאור הצעתו של בילעם הולכות בנות מדיין ומפתות את עמ"י. יש מגפה בישראל.

פנחס רואה את זה ולא שותק - הורג את מי שעשה עבודה זרה... וכך מסתיימת המגפה. בעקבות זה הקב"ה כורת עם פנחס ברית שלום עולם.

קנאות:

כותב הרמח"ל במסילת ישרים-

"וצה פשוט כי מי שאוהב את חביו אי אפשר לו אסכול שיאה מביט את חביו או מחבבים אותו ובזאי שיצא לעצמו, גם מי שאוהב שמו ית' לא יוכל אסכול ולכאות שיאלו אותו חס ושלום ושיעבדו על מצותיו..." (מסילת ישרים פרק ט)
מכאן אנחנו מבינים שקנאות היא דבר מבורך ועל מעשה הקנאות של פנחס הוא מקבל ברית שלום ובזכות הקנאות הזאת, נעצרת המגפה.

בהפטרה עוסקים בדמותו של אליהו הנביא שהוא המשכו של פנחס. גם אליהו הנביא פועל מתוך קנאות והורג את נביאי הבעל. להפתעתו של אליהו, התגובה לקנאתו היא שאחעב מלך ישראל רוצה להרוג את אותו.

לכן אליהו בורח למדבר ומבקש את נפשו למות - הקב"ה נותן לו כוח ללכת ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלוקים חורב. (הר סיני): שם הקב"ה שואל אותו שאלה תמימה "מה אתה עושה פה?" כלומר, הקב"ה רוצה לשמוע ממנו מה המניעים. איך הוא הגיע למצב הזה. שהוא בורח ורוצים להרוגו.

ואליהו עונה "קנא קנאתי" .. ממש כמו פנחס, אליהו עונה שהוא משלם מחיר על זה שהוא קנא בה' ועל כן הרג את נביאי הבעל שפגעו בשם ה'.

אז למה התגובה לקנאת אליהו שונה מהתגובה לקנאת פנחס?

אומרים חז"ל משהו באמירה של אליהו הייתה לא נכונה-

"היה לו לאליהו לומר לפני הקב"ה: ריבונו של עולם בניך הם בני בחוניך בני אברהם יצחק ויעקב שעשו רצונך בעולם. ולא די שלא אמר כן, אלא אמר קנא קנאתי!". - אמירת אליהו נבעה מהמקום שלו ולא מהמקום של באתי להשכין שלום, להוביל את עמ"י למקום אחר, להראות להם מה טוב ומה לא.

הקב"ה שולח את אליהו למשוח את אלישע בן שפט (תלמידו) להיות נביא במקומו. אליהו מסיים את תפקידו.

יש פה אמירה וביקורת על כיוון הקנאות. הקנאות דורשת בחינה האם היא לשם שמיים.

הקנאות של אליהו הייתה מתוך מקום של תוכחה וביקורת לישראל, ולא לטובת ישראל.

פנחס לעומתו היה לטובת ישראל מלמד אותם זה טוב זה לא טוב ומתוך שם הקב"ה כורת איתו ברית שלום.

- לומדים מהפרשה את תפקידו של הכהן. "החיים והשלום" כהן מלמד תורה את ישראל מתוך מקום של אוהב שלום ורודף שלום וכו'...

אוהב שלום - סובלנות:

הרבה מאיתנו לוקחים את ביטויי השלום למקום של סובלנות.

הכה קוק על הסבלנות: "הסבלנות מקור מ"מ היא... אבל הצמח שהיא קנאה מתוך רכרוכות ה"ל וקפ"ן ה"ו, ה"י היא נ"ע שית'לם מ"מית ומכ"ה..."

יש סבלנות טובה - כשאתה רואה דברים רעים מסביבך עליך לא לשתוק, להראות אחרת כי חשוב לך כולם.

אבל יש גם סבלנות פגומה עליה כותב הרב חנן פורת, שהיא יכולה לבטות דברים לא טובים כלומר, כשאדם לא בטוח בעצמו

ואינו חותר לאמת "הם צודקים, אני צודק..." - אובדן צדקת הדרך! כמו גם, אדישות - לא אכפת לי מהם...

המקום השלם הוא היכולת לחבר בין מידת השלום ולשאפה לאמת.

שנזכה!

שבת שלום